

Vystoupení ředitele Matematického ústavu prof. RNDr. Jaroslava Smítala, DrSc., na Akademickém dni Slezské univerzity 2014:

Vaše Magnificence, Spectabiles, Honorabiles, vážení hosté, dámy a pánové,

připomínáme si 15. výročí založení Matematického ústavu v Opavě. Proč vlastně tento ústav vznikl? Šlo o pouhé osobní ambice, anebo rozhodly závažnější důvody, totiž umožnit efektivnější fungování pracoviště? Kdyby byla hlavní příčinou založení ústavu pouze nebo převážně ctižádost zakladatelů, nemyslím si, že by tak byla zaručena jeho úspěšná, dnes už patnáctiletá a doufám, že perspektivní existence.

Objektivní důvody samostatnosti matematického pracoviště vidím v zásadě dva. První spočívá v charakteru matematiky jako vědy. Není to tak úplně věda přírodní a už vůbec ne společenská. Debaty o tom, zda matematici svou vědu vytvářejí, nebo pouze postupně objevují už existující ideje, jsou věčné. Aplikace v reálném světě a v jiných vědách poukazují spíše na druhou možnost, zatímco některé oblasti matematiky, počínaje teorií množin, jsou intuitivnímu chápání a uplatnění v běžné praxi na hony vzdáleny. Matematika je tedy svébytnou disciplínou, a proto může být i organizačně samostatná.

Druhý důvod osamostatnění ústavu spočívá v jeho personálním obsazení, které již před 15 lety tvořili převážně lidé s bohatými akademickými zkušenostmi s fungováním vědecko-pedagogického pracoviště. Lidé, kteří měli formální kvalifikaci a schopnost zaručit úspěšnou realizaci všech akreditovaných studijních oborů, od bakalářských po doktorské. Ústav už měl při svém vzniku právo habilitačních a profesorských řízení (právo konat profesorská řízení z Matematické analýzy získala Slezská univerzita už v roce 1995), tedy vědecká rada složená převážně z matematiků byla adekvátním orgánem pro posouzení příslušných návrhů. Ústav měl dobré jméno v odborném matematickém světě, a tedy i oprávnění stát se samostatnou součástí Slezské univerzity.

Co vše se za uplynulých patnáct let stalo? V době svého vzniku měl ústav 14 kmenových akademických pracovníků - tři profesory, dva docenty a devět odborných asistentů s vědeckou hodností. Nyní jich je 26 - tři profesori, osm docentů a 15 kvalifikovaných odborných asistentů. Věkový průměr je 40 let. Na ústavu působí na dlouhodobých stážích další dva profesori z Chile a Ruska a několik zahraničních postdoktorandů. Před vědeckou radou ústavu bylo od roku 2000 zahájeno sedm později úspěšně ukončených profesorských řízení z oboru Matematická analýza a 16 úspěšných habilitačních řízení (ze tří vědních oborů - Matematická analýza, Geometrie a globální analýza a také Matematická fyzika).

Počet studentů pod gescí ústavu není velký. V posledních letech mírně stoupá, průměr za celou dobu je asi 130. Stejně jako jiné vysoké školy máme problémy s malou úspěšností studia. Přesto jsou mezi studenty a absolventy vynikající jedinci. Zmínit je nutno alespoň obnovenou, nyní již mezinárodní Soutěž vysokoškoláků ve vědecké a odborné činnosti (SVOČ) v matematice a informatice. Naši studenti v ní za 15 let získali 4 první, 4 druhé a 4 třetí ceny, což je vzhledem k počtu všech našich studentů hodně nadprůměrné. Máme vynikající doktorandy, v současnosti je jich osm. Absolventů doktorského studia je zatím 28, první 4 získali titul v roce 2000. Úroveň obhájených dizertačních prací je dle komplexního hodnocení akreditační komisí před dvěma lety velmi dobrá až vynikající.

Absolventi studia na Matematickém ústavu mají nulovou nezaměstnanost. V zaměstnání jsou flexibilní a úspěšní. V letech 2011, 2012, 2013 získal ústav opakovaně titul Fakulta roku v oboru fyzika, matematika podle hodnocení České studentské unie.

Jak se podařilo dosáhnout takových výsledků? Od poloviny devadesátých let probíhá v Matematickém ústavu na konci každého semestru studentská anketa. Studenti hodnotí každou přednášku, cvičení, seminář, každého učitele. Hodnocení je nejen číselné, ale i slovní. Jako kuriozitu možno uvést, že se někdy objevují též návrhy na úpravu zevnějšku a změnu oblečení. Hodnotí se nejen erudice učitele, ale i přístupnost a vtipnost podání látky a hlavně vstřícnost ke studentům. Dobré vztahy mezi studenty a učiteli pokládáme za nesmírně důležité. Nekonfliktní ovzduší při studiu a vědecké práci, vzájemný respekt studentů a učitelů, je předpokladem úspěchu.

Protože ústav je z hlediska financování převážně vědeckým pracovištěm, probíhají každých pět let mezinárodní evaluace, hodnocení činnosti jednotlivých akademických pracovníků. Výsledky evaluace mají vliv na výši platů a určují perspektivu v získávání vědecko-pedagogických hodností.

Děkuji všem, kteří jsou ochotni v těchto náročných podmínkách kvalitně pracovat a šířit tak dobré jméno ústavu. Děkuji vedení Slezské univerzity za to, že vytváří optimální podmínky pro činnost ústavu. Děkuji Vědecké radě Matematického ústavu a členům komisí pro obhajoby doktorských dizertací za dobrou práci.

Věřím, že v nastoupené cestě bude ústav pokračovat. Přeji všem zúčastněným hodně úspěchů.

QUOD BONUM, FELIX, FAUSTUM, FORTUNATUMQUE SIT. (Ať je to k dobru, štěstí, blahu a zdaru.)